

Ο αποκαλούμενος και «εθνικός δικαστής», έχει, ή σωστότερα είχε, τη δυνατότητα να εντυπωσιάσει, πέραν από την νομική του δεινότητα, για δυο ακόμα λόγους.

Ο πρώτος είναι ο εξαιρετικά απλός, ήρεμος, αποτελεσματικός και τελικά δίκαιος τρόπος που χειρίστηκε την σπουδαιότερη μεταπολεμική δίκη στην Ελλάδα ως πρόεδρος του

Πενταμελούς Εφετείου.

Εκείνη στην οποία καταδικάστηκαν οι πρωταίτιοι του Απριλιανού πραξικοπήματος εις Θάνατον. Άλλο θέμα αν η πολιτική ηγεσία του τόπου αποφάσισε και δημοσιοποίησε την ίδια μέρα με την ανακοίνωση της απόφασης, την μετατροπή της ποινής σε ισόβια.

Ο δεύτερος είναι, ότι σε πείσμα της αυστηρότητας του λειτουργήματος του, ο Γ.Ν. ανέπτυξε και μια αξιολογή ποιητική και λογοτεχνική δραστηριότητα. Το παρόν σημείωμα θα ασχοληθεί με το προτελευταίο, χρονικά, δείγμα της λογοτεχνικής του δεινότητας τη «Δίκη» με πρώτη έκδοση τον Χειμώνα 90 – '91.

Είναι μια καταγραφή τόσο των γεγονότων που οδήγησαν τον συγγραφέα στην θέση του προέδρου, του Πενταμελούς, όσο και της εξέλιξης της ίδιας της δίκης, όπου με μια παράλληλη διήγηση εξιστορούνται όλα τα συμβάντα που οδήγησαν εκείνη την μοιραία νύκτα στην κατάλυση της συνταγματικής νομιμότητας στην Ελλάδα.

Ως γεγονότα είναι λίγο πολύ γνωστά για όλους όσους είναι μεγαλύτεροι από 50 ετών, κυρίως διότι τα έχουν ζήσει. Βέβαια άλλο θέμα τα γεγονότα, άλλο η ερμηνεία τους.

Εδώ παρεμβαίνει ο λόγος του Ντεγιάννη, έτσι λιτός, περιγραφικός και όπου χρειάζεται αναλυτικός κάνει την υπόθεση κατανοητή και εύπεπτη για όσους δεν την έζησαν και θα ήθελαν να μάθουν, τα ποιος, πότε, πως και τα γιατί.

Κερδίζει τον αναγνώστη αμέσως για δυο κυρίως λόγους. Είναι απλός δηλαδή προσιτός και αφηγείται χωρίς ένταση, δίχως πάθος, έχοντας παραδώσει πλήρως τον τρόπο γραφής του στα ηνία της λογικής. Δηλαδή με τον ίδιο νηφάλιο τρόπο που προήδρευσε στη δίκη.

Αναφέρεται αναλυτικά σε όλες τις δυσκολίες που αντιμετώπισε με προσοχή και κυρίως με σύνεση προκειμένου να προχωρήσει σε μια δίκαιη δίκη. Όπως είπε (σ. 19):

«Οι πράξεις που καταλόγιζαν στους κατηγορούμενους ήταν δύο: Η εσχάτη προδοσία και η στάση. Προδοσία και μάλιστα εσχάτη, πάει να πει δεν υπάρχει χειρότερο.»

Ορίζει και τις πρακτικές δυσκολίες (σ. 208).

«Έπρεπε να είχατε ιδεί στην πρώτη ολομέλεια του Εφετείου Αθηνών για την ποινική δίωξη των «πρωταιτίων» με πόση προθυμία έλεγαν το «ναι», οι πρόεδροι και επίτροποι των εκτάκτων στρατοδικείων. Ύστερα από κάποιο καιρό σήκωσαν κεφάλι Είχαν μυριστεί πως οι συνταγματάρχες είχαν βέβαια πάει φυλακή, αλλά οι δικοί τους άνθρωποι ήταν έξω, ήταν αφεντικά και πρόσταζαν.»

Κρατώντας μια πολύ καθαρή θέση γράφει για έναν από τους κατηγορούμενους (Αλ. Χατζηπέτρο σ. 184):

«Συμπαθούσε την Δικτατορία... Δεν δικαζόταν για τις ιδέες του, αλλά για τη δράση. Για αυτή δεν υπήρχαν στοιχεία»

Με την ίδια καθαρότητα αντιμετώπισε και άλλον κατηγορούμενο: (Κ. Καρύδα σ.183):

«...διορίσθηκε γενικός γραμματέας στο υπουργείο Δημοσιών Έργων. Όμως εκείνη την μοιραία νύχτα δεν είχε καμιά δράση, δεν υπήρχαν στοιχεία.»

Αθώωθηκαν και οι δύο.

Παρά την απόλυτη επιστημονική προσέγγιση της Δίκης, μας λέει (σ.50) πώς: *«Η νομική επιστήμη έχει χρέος να ταυτίζεται με την ιστορική συνείδηση»*

αλλά συμπληρώνει με νόημα σ.145):

«Η ιστορία δεν είναι μάθημα ηθικής»

Από τις σελίδες του βιβλίου του τεκμαίρεται η εξονυχιστική έρευνα για κάθε έναν από τους κατηγορούμενους προκειμένου να αποδειχτεί με στοιχεία η συμμετοχή τους ή όχι και ως εκ τούτου η ενοχή ή η αθώοτητά τους, ενώ για την θέση των δικαστών αναφέρει πως: *«Ένα ήταν βέβαιο, ούτε στιγμή δε νομίσαμε πως είμαστε Γιώργηδες Καβαλάρηδες.»*

Ο Ντεγιάννης, με το βιβλίο του, μας πείθει πως έφερε σε πέρας μια εξαιρετικά δύσκολη δουλειά, σε ένα ασταθές περιβάλλον, με τρόπο άμεμπτο, άψογο, με γνήσια επιστημονικά κριτήρια, με ανθρωπιά, δίχως εκδικητικό μένος.